

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Mercurea și Duminecă, Fătă, cindu condeu ajutoriale. — Pretiul: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunătorie.

Anul XXXIII.

Se prenumera la poste c. r., si pe la DD. corespondenți. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 66.

Brasovu 7 Septembre 26 Augustu

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

La situatiune.

Momintele mari nascu barbati mari si barbatii mari produc fapte mari. Gloriosulu trecutu si istoria glorișei națiuni franceze ne demuștră acăstă mai multu, de catu una-data. Si in acestu momentu decisivu, momentu alu faptelor mari, se voru afă acei barbati, cari se salveze Francia, onoreea, gloria, demnitatea si misiunea ei civilisatorica. In interesulu pacii si alu santei libertati, in interesulu ecuilibriului politicu si dreptelor aspiratiuni ale poporilor, in interesulu romanismului dorintă nostra fierbinte este, că generosulu popor francesu, care, prin poternică s'a influintia si atitudine binevoită si-au castigatu atatea sympathii la tōte poporile Europei, mai pre susu de tōte se reesa din acestu resbelu infricosiatu falnicu si victorios! Franciei nu-i lipsescu nici caractere solide, nici generali bravi. Ea mai dispune preste unu poporu de 38 milioane, care mandru că nici candu alta-data alerga la standardu, mai dispune inca de armate intacte, conduse de instinctulu nationale, santă amore a patriei si de acelu simtiemntu si pasiune nobile, care voru reinaltă Franchia la vechiă ei gloria si marime. N'avemu nici una ansa a dubitată, ca poporulu francesu si armată francesa, superba de reputatiunile si laurii castigati pre cam-purele de bataia a celor patru conteninte, nu voru sci respunde cu demnitate si dupa cuvenintia vandalului inundatoriu. Pana candu intre poporulu si armată francesa va custa emulatiunea nobile, care, analogu unui radiu de lumina in unu cristal, strabate pieptulu fia-carui francesu, si ambitiunea de a vedé Francia fericita, libera si repusa in inaltă ei splendore, pana candu poporulu francesu va mai pastra consciintă nemuritorilor principiile anului 1789; pana atunci ne inspira acelu presimtii consolatoriu, cumca renumele si gloria strabuna francesa nu va suferi macule. Fia, că se fumu buni auguri si acăstă in interesulu Franciei generoase, in interesulu specificu alu romanismului.

Inimicii romanismului, cari inca nu suntu securi despre resultatele reportate la Weissenburg, Wörth si Metiu s. c. l., cari resultate, ori si cum, nu au reesitu asiā splendide in favorea loru, se ingamfa deja, a aretă lumei, catu de benefacatorie suntu invingerile loru pentru Europa intręga. Cu deosebire foile prusiane inspirate de cabinetu sunt fără agili in astu-feliu de fabricate mangaitorie. Ele striga astadi cu una vōce inalta, ca invingerile germane in Francia sunt totu-odata invingerile Austriei, ca acăstă nouă pusetiune a Austriei este in stare a frange separatismulu si curagiulu cehiloru si poloniloru, a slaviloru si romaniloru; ca Austria, cea batuta si insultata necontentu dela 1866 din partea loru, superba pentru laurii castigati in Francia, dupa conceptulu prusiloru, acum er' intra in vechiă ei misiune istorica, a propagă civilisatiunea si cultură in oriinte si in estu modu a-se intară si prosperă. Se intielege de sine, ca acăstă misiune Austria o pote implini numai sub scutulu si tutelă Prusiei atotupoternice. Noi inse-ne tememu, ca Austria, reesindu Prusia invigatoria, preste multu séu pucinu, va fi cea de antaia, care va plată greu si scumpu aceste emanatiuni

simpathice", — pre cuin le numescu unele creature servile, care eri adorau pre Francia si astadi se inchina cu subordinatiune plecata Prusiei, — aceste „impreuni morale ale invingerilor germane." In leintru:

Cechii au intratu in dieta si afara de dieta negotiaza cu partită centralista germana. Oare se o adscriemu acăstă impreuniilor morale ale victoriilor nemtiesci? Oare se voru supune cechii orbesce pretensiunilor centralistilor nemti cu totu consiliulu c. Chotek? Cine cunoscă caracterulu acestui poporu bine organisatu si disciplinatu nu va remané nici unu momentu in indoiela. Pana candu nemtii din Boemiu si regimulu translaitanu nu voru parasí terenulu de dreptu, pe care au insistatu pana acum cu atată tenacitate, pana candu nu se va recunoșce dreptulu de statu alu Boemie si pana candu, prin urmare, imperatulu Franciscu Iosif nu-si va pune pre capu corón'a boema, pana atunci pace cu cechii nu va esistă. Ablegatii cechi si poporulu cechu stau in prea strinsa legatura, decat că cei-a se păta intreprinde ceva contră vointie poporului, care i-a tramisu in dieta. De altmintrea ablegatii cechi au declarat precis si francu la intrarea loru in dieta, ca ei se infacișidă numai pentru a urmă vocatiunei regelui, pentru a asculta mesagiulu imperatescu si pentru a face posibile impacarea, de căcă acăstă este cu potintia, adaugu inse, si aici diace totu pondulu, ca ei stau pre terenulu declaratiunei. Acăstă din urma rezerva merita totă atentiunea si se nu ne miram, de căcă mane-poimane telegrafulu ne va anunță frangerea completa a incercarilor de impacare. Caracteristicu pentru situatiunea politica a Cislantaniei este si impregiurarea, ca foile cehice nici de cum nu sunt multumite cu mesagiulu imperatescu si provoca pre ablegatii cechi a parasí fara amanare dietă. In prima siedintia a deputatiunilor pentru impacare ablegatii cechi au cerut garantii pentru scutulu nationalitatii loru; inse despre cestiunea dreptului de statu in acea siedintia nu a fostu vorba si chiaru acăstă este punctulu celu mai delicatu.

Probabilmente si polonii (galitianii) voru trame in senatulu imperial insistendu si ei la concesiuni din partea regimului si ce se tiene de sloveni, acestia nu pretindu mai pucinu de catu formarea unui regatul slovenu prin anesarea tuturor provincielor slavone sub ună si aceiasi administratiune.

— Noi romani din transilvania, totă lumea o scia, din acte si fapte politice, ca ne abstienem de ori-ce actiune parlamentaria, din cauza ca este contra convingerilor noastre, contra interesiilor noastre nativuali, a intră in ună camera representativa, unde cu drepturile poporilor su primite se face negocia in favorea negotiatorilor maghiari. Aspiratiunile noastre la drepturile națiunii politice, contrastulu si abisulu celu mare, care ne retiene dela ori-ce actiune, nu se potu ordina, nu se potu timpă aiurea si altu-cum decat in dietă tierii noastre speciale pre basea unei legi electorale, care ne asigura egală indreptatire conformu inteligiției si numerului precumpanitoriu, ce compete pusetiunei noastre in marginea dreptului nostru de statu, ceea ce repetira actele națiunii. — Pana candu nu se voru recunoșce tōte aceste, cestione Transilvaniei inca este pendinte.

Acestea sunt „impreuniile morali ale invingerilor Prusilor" asupră unor popore, care iubescu separatismulu si tumultulu, dupa-cum se scria din cuartirul generalu alu Cont. Bismarck. — Ună scire interesanta la situatiunea presinta, ne mai vine din Florentia. In publicistică europenă s'a exprimat adeseori parerea, ca Italia are intentiunea a trage din incurcaturele Franciei cu Germania folosel numai posibile pentru sine, accelerandu dupa potintia resolvirea definitiva a cestiunii romane. Este adeveratu, ca Italia pace interna nu va avea, si consolidarea ei este imaginaria pana atunci, pana candu acăstă cestiunea delicata nu va fi definitivă resolvita. De aceea in cercurile politice ale Italiei s'au nutritu pre facia sympathii pentru Prusia, aliatul ei din 1866 contră Austria. Numerulu prusofilor scade pre dī ce merge. Acești politici sau inselatu fără tare in speranțele loru, pentru-ca, astu-feliu se reportă, in ună conferintă, care avu locu mai de-nna-di intre ministrul de esterne Visconti Venosta si consulul Prusiei cont. Brassier de St. Simon, acestu din urma au declarat, in numele regimutui seu, in modulu celu mai formal, cum ca Prusia cu privire la suditii sei catholici si acum chiaru cu privire la confederatii sei din Germania de sudu, care mare parte apartin la confesiunea catholica, nu va concedea, că resolvirea cestiunii romane se urmedie lateralmente, fara consumtimentul si participarea Prusiei, si ca la din contra Prusiei va fi silita a face pre regimulu italianu responsabile pentru ori-care amenintare a dominirei papali. Precum se vede Prusii, inainte de a-si fi asigurat si cucerit deplinu suprematia, se si părtă că tutorele tuturor poporilor din Europa si ca, de căcă fortie brute i-va succede a-si asigură invigerile sale, catu de nefericite au se fia baionetele unei Prusie Mare pentru libertatea poporilor si a Europei intregi. Una dosa prea mare de nerusinare acăstă din partea Prusiei. Ună era prusescă insenmă atată, catu era absolutismului militar. De acea: D-dieu se binecuvinte succesulu armelor francese!!!

Situatiunea dupa tristulu evenimentu din 2 Sept. a. c., candu armată din corpulu lui Mac Mahon vreo 40 mii, sub generalulu neamtu Wimpfen fu impresurata de 300 mii germani la Sedan si silita a capitulă, ér imperatulu Napoleon inca cadiu prinsu, deveni si mai amenintatior, pentru a puterile neutrale voru cugeta, ca a sosit si tempulu actiunei loru planuite cu atatul mai vertosu, ca ce germanii se pre lungescu si le potu fi amenintatori. — Diurnalele germane d. e. „Augsb. Allg. Ztg." cu semnatură oficioasa dice, ca regele Prusiei fara Strassburg si Metiu, fara Elsati si fara Lotaringia nu va incheia pace, si spre a pune mai mare pondu pe acăstă resolutiune firma demandă a se pune pe pitioru cu urgentia alte 3 armate de rezerva, ună la Rinu sub marele duce de Mecklenburg-Schwerin, pentrucă se infrunte pe Italia, altă la Berlinu sub gen. Canstein, éra a treia la Glogau in Silesia sub gen. Löwenfeld, cam pré aprópe de spatele Austriei; si fiindu organele regimului prusianu au inceputu a-si bate acum sabia si in contra puterilor neutrale, in casu candu s'ar cutiza a se amesecă cu armă la midiulocirea pacii séu la reatingerea intregitatii Franciei, pusetiunea intră in stadiu si mai seriósu.

Tocma cetim, ca solulu austriacu lunga cabinetul Prusiei c. Wimpfen ar fi cerutu dechiarare oficiosa dela secretariulu de statu prusianu de Thile, pentru ce a postatu armat'a de resvera in Silesia, si solulu austriacu primi o dechiarare incurcata, ca acésta se face numai din privintie economice. — De alta parte solulu Italiei Minghetti au facutu propuneri in Vien'a de una aliantia italiano-austriaca pentru garantarea intregitati imprejurui francesu, fara a se sci despre succesu; éra ceea ce taia mai afundu in seriositatea situaționii e fajm'a latita prin diurnalulu feudalui vienesu „Vaterland“ din Belgradulu Serbiei 4 Aug., cumca regimulu austro-ungaru ar' fi inchiatu o alianta cu Rusia, ca se impartiésca intre sene Turcia europeana. Armat'a austro-ungarica va inundá in scurtu Bosni'a si Erzegovin'a, pe cari le va si tiené; ér Rusia va ocupá Bulgari'a si Constantinopole, dandule că presentu unui principe alu curtii sale că gubernatoru in capulu loru, ér Romani'a, Serbi'a si Muntenegru se remana in deplin'a loru nedependintia, si se adauge, ca acésta faina i se pare, ca a esitu din cercurile regimului tocma in momentulu, candu pote avé valóre. — Déca se va mai adauge si caus'a orientelui la maliti'a dilei, apoi cine va mai cutedia a se aruncá in braciele fatalitatii orientale (?) — Muntenegru pentru Erzegovin'a, si Serbi'a pentru Bosni'a ore nu voru face nici o miscare? Dupa ce si pana acum Muntenegru se asta in prorumpere tocma pentru a-si castiga Erzegovin'a si unu portu, ér Serbi'a tiene că de firulu vietii sale de castigarea Bosniei. Se tacu de Romani'a, care cum suna ceru protectiunea Turciei in contra eventualei invasiuni rusesci, pote ca pe la Sculenii. — Ce ar' esi si de aici evenitulu va dovedi. — Sortea popórelorui Europii e cespresa dar in momentulu de facia capriciului sörtei si alu evenimentelor suverane, cari tóte si intorcu taisiulu spre nadusirea libertatii democratice si republicane, chiar si in Francia, unde regimulu de adi, — că cum i ar' pasa mai pucinu de focul invasiunei germane de catu de apasarea libertatii republicane, tient'a, in care se trage in tóte statele pe intrecreute, — venà pana acum cu tóte mesurele decisu asupra republicanismului, că si in Itali'a, unde regele marturisi, ca de amenintarea poporului fù impedecatu a tramite ajutoriu lui Napoleon. — Infalibilismulu cu absolutismulu si dau sarutarea si intre sunetulu armelor. — Acésta problema se rezolve acum cu sabia, celealte suntu accesorie la situatiune. — Tocma primimu scirea electrica dela Parisu, ca in 5 Sept. nòptea s'a formatu unu regim provisoriu constatatoriu din republicani cu Jules Favre in frunte, inse si principale de corona alu Prusiei porni cu armat'a catra Parisu. Déca regimulu provisoriu va puté respinge invasiunea, e o intrebare de viatia a liberalismului si a republicanismului, de nu va fi nadusitu in nascere din partea soldatesce reactionarie. — Geniulu Franciei e potinte, că se suprindia deodata Europa cu poterea principaloru si a armelor ei, numai concordia, domn'a suverana a popórelor, se fia cemantulu poterilor si alu actiunilor ei. —

Din campula resbelului.

Evenimente cu totulu neasteptate ne sosira dela Parisu, 3 Septembre 1870, si adeca:

Proclamatiunea consiliului ministerialu.

„Francesilor!

O mare nenorocire ne a cercatu patri'a. Dupa lupte eroice de 3 dile ale armatei sub mars. Mac-Mahon in contra la 300 mii dusmani, fura prinsi 40 mii francesi. Generalulu Wimpfen, care luase comand'a in loculu lui Mac-Mahon, care era reuranit, a subscrisu capitulatiunea.

Acestu desastru infriosiati nu ne-a struncinat nici puterea nici curagiul nostru.

Parisulu e in stare de aperare. Puterile armate ale tiérii se organizéza. In pocine dile sta o noua armata sub murii Parisului, un'a alta ar-

mata se forméza la Loire. Patriotismulu vostru si energi'a vóstra voru scapa Franci'a.

Imperatorulu cadiu prinsu in lupta.

Regimulu e in unire cu potestatile publice si ie toté measurele, care le cere seriositatea evenimentelor.

In senatu si in corpulu legislativu regimulu a impartasitus casulu funestu a lui Mac-Mahon, si despre esirea mars. Bazaine din Metiu, fara succesi. Ministrul Palicau dechiiara, ca regimulu va aplicá tota energi'a si nu va odihni, pana candu ras'a prusiana nu va fi esgonita de pe pamentulu francesu.

Jules Favre face propunere, că tóte potestatile se se intrunésca in manele lui Trochu, camer'a si ministrul Palicau protestara in contra. — Se dechiară urgenti'a pentru unu proiectu de lege, care conchiamă sub arme pe toti civii dela 20 pana 25 ani juni si casatoriti.

Parisu 4 Sept. Ministrul Palicau propune camerei unu proiectu de lege pentru a se formá unu consiliu de regim si de aperarea nationala. Cinci membrii se se alega din camera si cu ministrii denumiti contrasignatori. Palicau se fia locu tienatoriu generalu alu acestui consiliu. Proiectul se tramite la bureau.

Parisu 5 Sept. Tribunele salei siedintelor camerei suntu ocupate de multime mare de poporu. Mai multi deputati paresescu sal'a, poporul cere depunerea dinastiei napoleonine si proclamarea republicei. Gambetta pretinde a se observá libertatea consultarii. Tóte discordarile suntu deserte. Pe strata resuna strigate se traiésca republic'a. Poporulu, gard'a nationala si ostasii fraternaliséza.

Gambetta si steng'a proclama depunerea dinastiei napoleonine. Alte disordini nu se mai in templara.

Parisu 5 Sept. In mediu de nòpte poporu in numeru infriosiati crucea boulevardulu. S'a formatu unu regim provisoriu statutoriu din Jules Favre pentru externe, Simon, Picard, Pellaton, Cremieux, Ferry, Bizoin, Rochefort, Arago, Pages.

Keratry e prefectu politianu, Etienne prima-riulu Parisulu, Gambetta ministru de interne, Magnin ministru de finance, Cremieux ministru de iustitia, Leflo ministru de resbelu. Grey consiliariu de statu, Lafertujiern secretariu generalu.

Valentin Engelhardt s'a tramisu la Elsatia ca secretariu militar si civilu.

Acesta premise, se ne reintorcemu la insirarea pe rondu a fataleloru evenimente. In 30, 31 Aug. precum si in 1 Sept. decursera batalii una dupa alta cu mare inversiunare si cu perderi infriosiante, dupa cum scim. In 2 Sept. pe la 2 ore dupa prandiu, dupa-ce mars. Mac-Mahon ranit nu putu mai duce comand'a, gen. nemtiu Wimpfen, luandu comand'a in fruntea armatei se si dede prinsu la Sedan, cu care ocasiune cadiu prisionieru si im-perialul Napoleon. Asia scrie regele Prusiei catra regina, ca imperatulu Napoleon vré numai lui in persona a se perdá, fiinduca elu nu porta comand'a ci comite tóte regentie in Parisu.

Altu telegramu alu regelui catra regin'a din Varennes 4 Sept. reportéza despre momentulu infacișarii lui Napoleon, ca erá plecatu inse cu demnitate in tota pusetiunea s'a, si regele Wilhelm iau destinat unu locu, unde se fia internat, care e Wilhelmshöhe in Germania, aprópe de Cassel. Intalnirea se intempla dinaintea glaciului in micul castru la Sedan, de unde urmatu de suita si de oficiri prusieni porni la Verviers, de unde ceru Napoleon dela regimulu belgianu trecerea cu suita prin Belgu, ceeace i se si concese cu observare, că din acésta concesiune se nu se faca unu casu de precedentia pentru viitoru seu prejudiciosu dreptului neutralitatii.

Dupa paresirea castrului dela Chalons Mac-Mahon ad. primi ordine dela Bazaine, că se porneșca in susu catra Sedan si Montmedy, pentruca pe acolo se se pote impreun'a. Mac-Mahon prevedea pericolului stritorarii, cu tóte acestea se incercă a implini ordinea. Intr'aceea nu se scie, déca Mac-Mahon se asta intre cei ce au capitulat, pentruca armat'a lui a fostu cu multu mai mare de 40 mii si apoi scirele mai noue referéza, ca cadiendu 14 mii cei ce au capitulat au fostu numai 17 mii, ér restul se imprasti, de nu cumva trecu pe la Montmedy catra Bazaine.

Intr'aceea scirile of. germane, reportézia dela Berlinu, ca tota armat'a lui Bazaine s'a luptat in 31 Augustu de deminéti'a pana in nòpte si in 1 Septembre éra in contra prusianilor din apropierea Metiului, inse fù respinsu de numerulu pre-

valentu alu trupelor. Foile vieneze inca imparatasiescu, ca lui Mac-Mahon i-ar' fi succesu a intrá in padurile argoneze, spre a atacá armat'a principelui de Saxoni'a in arip'a drépta si a se impreun'a cu Bazaine. Bazaine se rapedi cu o esire totu cu propusulu acest'a de a cutropi trupele principelui Fridericu Carolu si ale gen. Steinmetz din partea stanga. In catu nu a succesu acésta vomu vedé din rapórt, findca in telegramele de pana acum nu se vorhesce, ca Mac-Mahon inca aru fi prinsu. Ne vomu infiorá de numerulu victimelor ce voru fi cadiuti si aici in marginea Belgijului intre Mezieres, Longwy si Varennes, că si de celea dela Metiu. Invingerea prusiana e că cea a regelui din Epiru, séu cum dice jurnalulu militariu „Vedette“ in nr. 32, ca prusianii invingu si se invingu de mòrte, „Siegen und siegen sich zu Tode.“

„Corespondance Slave“ despre perderile armatei germane; publica aceste date:

Generali ucisi, 9.

Raniti mai multu séu mai pucinu gravu, 16.

La Wissemburg.

Ucisi:

Infanteria, 3370 ómeni.

Cavaleria, 645 "

Artileria, 247 "

Raniti din cate trele armele : 7250 ómeni.

La Reichshoffen.

Ucisi si disparuti:

Infanteria, 9463 ómeni.

Cavaleria, 1230 "

Artileria, 390 "

Raniti din cate trele armele: 14,507 ómeni.

La Forbach si Spichern.

Ucisi si disparuti:

Infanteria, 13,882 ómeni.

Cavaleria, 2,510 "

Artileria, 1,079 "

Raniti:

Din cate trele armele: 23,040 ómeni, cea mai mare parte forte gravu, dintre cari mai multu de trei mii suntu dejá amputati.

„Armat'a germana, in mergerea spre Mosel'a, a fostu atinsa de disenterie si-a perduto in patru dile mai multu de trei mii de ómeni. Mai multu de alti 2000 au remas prin spitaluri, siure, case particulare etc.

La Longeville.

Ucisi séu disparuti:

Infanteria, 10,340 ómeni.

Cavaleria, 2900 "

Artileria, 320 "

Voluntari germani 192 "

Raniti:

Din cate trele armele 13,320 ómeni.

La Gravelotte, Vionville, Bonzonville etc.

Ucisi, disparuti séu prisonieri:

Infanteria, 22,392 ómeni.

Cavaleria, 5,207 "

Artileria, 1,876 "

Voluntari germani, 450 "

Raniti:

Din cate trele armele 9,500 ómeni.

Rezonville séu Jaumont.

Dupa reporturile Prusianilor:

Perderea din cate trei armele, 50,000.

Cea ce da că totale generale aprópe de 200,000 de ómeni si de siguru acésta este mai josu de catu adeverulu.

Acesta cifre se confirma intr'unu modu mai elocinte si mai veridicu prin faptulu ca cea din urma clasa a landverului a fostu chiamata suptu arme. „De pretutindine, dice „Corespondance Slave,“ „dela 27 Augustu, au adunatut totu ce putea purta o arma si s'a spedituit in Francia pe cale ferate, cu mare iutiéla. Intr'unu cuventu Prusia jóca celu dupa urma omu pe cea dupa urma carta: se vie o biruinta mare din partea Francesilor, si Germania va fi in facia Franciei cu manile si cu pitioare legate. Rom.“

1815 ori 1792? Unu francesu Marc-Fournier in „Paris Journal“ intréba sub titlulu de susu descoperindu spiritulu ce domina in Francia in cuvintele urmatórie, ce reproducemu din „Romanulu“:

„Nici odata 1815? nu este asia?

„Se binecuvantamu dara batai'a perduta; in ea sta salutea nostra.“

„O bataia perduta astazi, va se dica patria salvata mană.

„Avemu se stergemu din moravurile, din animale năstre, dăduedieci ani de discuragiare culpabilă, de uitare de noi insine.

„Avemu se oteliumu sufletele năstre, scaldan-dule în amorulu celu mai viu, în amorulu celu mai insanatositoriu: în amorulu de patria.

„Oră grava succeda șrelor de nebunia: atatu mai bine!

„Entusiasmulu profundu succeda spiritului de coruptiune.

„Credintă inlocuiesce istoria.

„Ve luase somnul, atenianii ai decadintiei, desteporative romani ai Romei betrane, romani ai lui Scipione.

„Atenianii, nu mai vremu!

„Ne trebuesc voluntari dela 92.

„Franci'a dela 92.

„Libertatea dela 92.

„Generali dela 92.

„Ne trebuesc cele patru predice armate ale năstre.

„Cetatiani, nu palavragii.

„Ministri cu ochelari, pretinsi liberali, său pseudo-parlamentari.

„Aidea de. Dispuneu fara noi despre resbelu, de pace!

„Resbelu, fia! — Dar' ajunge!

„Se bagamu bine de séma nu cumva se se faca pacea prea rapede!

„De aceea se prevenim totale evenimentele, se dejucam totale intrigile, se fimu gata se trecemu preste totale slabitiunile; se nu damu nimici fia chiaru celu d'antaiu constitutionale, timpulu de a cugetă si de a se lasă consili'a.

„Deca paha in trei dile, fiacare din noi, n'are o pusca in mana, pana in trei dile; va fi prea tardin.

„Dar' se se scole lumea la timpu si Prusi'a si Europ'a au se vedia ce n'au mai vediutu!

„Ce a facutu Prusi'a?

„Ea a jucat totu pentru totu.

„Si-a degarnit cu curagi orasiele si satele, fara a se ocupă de rezerve, si si a disu: D'a, voi perdi, său ii voiu invinge prin numar.

„Acăstă e vechiul instinct barbaru reinviat.

„A aruncatu dara 900 mii omeni pre Rinu, pre caudu noi nu aveam nici pre diumetate.

„Si eu hărdele ei numerose n'a avutu se faca decat trei pasi spre a castigă trei batai, dar' a tiér'a năstra!

„E la noi lignita, suflandu, si perdiendu-si totu sangele.

„La rondulu nostru!

„Ea e la noi, dar' nu va esi dela noi!

„Si voi sunteti tristi? Si voi nu intonati imnuri de triumf?

„Ea e la noi? O tienemu in manile năstre? Eca-o in fine, nu numai in facia braviloru nostri, darea in facia a două milioane de cetatieni, cari voru se mōra său se omōra.

„Prusi'a a cadiutu dara in curs'a provedintiei. Dumnedie singuru a fostu adeveratulu tacticianu in totă acăsta afacere.

„Prusi'a incalcă pamentulu nostru francesu, dar' nu pamentulu nostru slabano-gu dela 1814. — Ea calca tieren'a unei natii, pre cari cincideci ani de pace au facut'o se nu mai aiba lipsa nici de feru, nici de auru nici de sange.

„Cugetatutu la totale acăstea?

„D'a, nu asia, si ati intielesu? — Si in locu de a ve teine de orice, voi rideti, dati din urmure si ve pregatiti se gustati voluptatile macelului!

„D'a, nu e asia? aveti se resbunati pe baranii dela 1814, femeile violate, parintii impuscati, copilasii spintecati, Franci'a intrégă muritoru si plina de sange, lasata dreptu mōrta sub calcaiele barbarilor!

„Acăstă va fi ultimulu sange versat? Preabine! Dara celu pucinu se fia versatu sirioie, cu divin'a furia a potopului!

„Si inainte de totale nu ne trebue pace!

„Celu d'antaiu, care va pronunciă acestu cumentu infamu, se fia prinsu că unu tradatoriu si impuscatu că unu cane.

„Era Europ'a so taca!

„Se se pazescă!

„Ca-ci sub fiacare din trenurile ei, potemu se i asverlimu cate unu butoiu de picratu de potasa cu etichetă:

„REPUBLIC'A.

„Asia dar', sursum cord'a; si inainte!

„Cei'a ce ne advine, e unu castigu mare la loteria.

„Tunulu prusianu va desceptatu. Ieaca-ve scăpati de visurile reale.

„Ati visatu ca sunteti in 1870. — Ce erore

— Erati in Septembre 1792.

„Mergeti la Pont-Neuf de ve inscrieti, strigându: Traiesca Franci'a."

Cei sceptici voru crede pote ca acestea suntu vorbe de gazetariu. Sa trecemu dara la lucruri positive: Statistica si fapte.

Celu din urma recensemntu, a constat in Franci'a, 3,760,000 omeni dela 20 pana la treidieci ani, si 3,128,000 omeni dela treidieci pana la patru dieci ani. Afara de acestea Franci'a posede astazi in arsenale 3,000,000 puseci noue si in banca aproape 2,000,000,000 de franci.

In acestu momentu toti cetatienii dela 20 pana la 40 ani se inscriu la primarii si suntu armati in data. Eaca dara o mandra șoste, si inteliginte de 3 milioane luptatori.

Apoi pre fia care septemana sa confectionează treidieci de mii puseci cu acu; asiā dara pre fia care luna natiunea 'si va vedea puterile marite cu preste 130,000 ostasi.

Resbelulu acestă, are sa fia unu duelu de mōrte. Candu toti omenii dela 20 la 40 ani voru fi peritu, atunci va veni rendulu betraniloru, femeiloru, copiloru! Barbarii cari vinu in Franci'a se culgă lauri si avutii, său voru mură toti, său voru culege numai cenusii a mortiloru si fomeata. C.

Protocolulu

adunarei generale a Asociatiunei transilvane pentru cultură si literatură poporului roman, tenuite in opidulu Naseudu la 8—10 Augustu sub presidiulu dnului Bas. Lad. Popp. (Vedi prot. sied. I. Nr. 62, Gazet.)

Siedintia II.

tinuta in 9 Augustu 1870, inainte d. m.

XI. Adunanduse membrii asociatiunei si unu publicu numerosu in loculu destinat pentru tinerăa siedintelor, d-lu presiedinte intre sunetul trăsucelor deschide adunarea la 10 ore a. m., si ordinédia mai antaiu cetirea protocolului siedintiei trecute.

ad XI. Notariulu ad hoc Iustinu Popfiu cetește protocolulu siedintiei prime, care dupa unele modificari se dechiara de verificatu.

XII. Presidiulu inscintiédia, ca au sositu dōue telegramme dela Brasovu, unulu dela D. Redactoru si Directoru gimn. Jacobu Muresianu de urmatorulu cuprinsu:

„Pre ce aveti mai scumpu, fratiloru, adaugeti la proiectul Academiei: — Prin oferte anuale pre 10 ani, incercari de imprumutu cu amortisatiune, loterie de statu. Adunarea generala se provoce România la totu-feliu de contribuiri.“

Alu doilea dela subcomitetulu despartimentulu Brasovu de urmatorulu cuprinsu: „Cordiale salutare! Succese prospere si la infinitarea academicie romane prein oferte anuale!“

ad XIII. Cetinduse aceste telegramme prin not. ad hoc I. Lazăr adunarea le primesce cu strigari de: „se trăiesca.“

XIII. Presidiulu aduce la cunoștinția adunarei, ca dupa programa aru fi a se continua cetirea disertatiilor insinuate, si asiā aru veni a se ceti disertatiunea insinuata si inca nelesa a d-lui Iustinu Popfiu: „despre cultura romana.“

Observădia inse, ca d. Popfiu luandu in considerare multimea agendelor Asociatiunei, si scurtimea tempului, a renunciatu dela dreptulu de a-si ceti disertatiunea.

Mai incolo inscintiédia, ca s'au mai insinuatu inca dōue disertatiuni, una a Domnului capitanu pensionat: Franciscu Michailasius intitulata: „Paralele limbistice intre dialectele romane apusene, si dialectulu romanu oriental.“ — Alt'a a lui Gregoriu Pletosu studinte de clas'a 8 gimn. in Naseudu sunatória: despre adeverat'a cultura; observa inse, ca tempulu e scurtu, si agende foarte multe, pentru a ceea recerche adunarea, se binevoiesca a se dechiară de voliesce a ascultă cetirea disertatiilor, său a trece la pertractarea agendelor, amenandu cetirea pana la finea siedintiei, de va fi tempu.

ad XIII. Adunarea luandu in considerare multimea agendelor si scurtimea tempului decide a se pertractă mai antaiu agendele si a amană cetirea respectivelor disertatiuni. (Va urmă.)

Cronica esterna.

— România. Gravă scire dela Constantino-pole din Nr. tr., publicata si in „Constitutiunalul“ din 20 Augustu si in „Memorialul Diplomatic“ din Franci'a a implutu de ingrijari pe romani, mai vertosu, pentrua gubernulu, care ceră intrarea in tiéra a vro 50 mii turci din prevederile unei invasiuni rusescă, in cauza asiā grava, n'a afiatu necesariu a convocă cu urgentia corporile legiuitorie, dupa cum se astăpta si dupa cum si promise la incheierea sied., si totale diurnalele fidele libertati constitutionale rechiamă si acum adunarea lor, purtandu prepusul, nu cumva cei 50 mii turci se fia chiamati in contra invasiunei gubernului in ororul libertatilor constitutionali, cum dicu Inf., său se servescă la alte invasiuni. Diurn. „Columna lui Traianu“, dupa optu dile de arestă, ce a suferit redactorul d. Hasdeu reaparendu relatéia, ca numerulu arrestarilor in urmă revoltei dela Ploiești se totu imultiesce si facia cu scirea despre cererea celor 50 mii turci spre aperare in contra prevedutei invasiuni rusescă se întrebă: se nu fia ore de ajunsu osmanii si muscalii cunoscuti sub numele de judecători de instructiune? — Pana si „Tromp. Carp.“ pretende in favoarea linistirei spitelor, că gubernulu se dă la lumina culpabilitătea său inocintă celor princi, dintre cari la Văcărescu se mai află inca arestatii vro 17, după ce se eliberă 10 insi, intre cari Hasdeu si Misail, că nevinovati. Sentințele judecătoresc voru face dări lumina si in cauza acăstă trista.

Jurnalulu de Bucuresci spunea, ca d. Waring vră a construī nnu podu pe Dunare spre a legălinile calei ferate Giurgiu cu cea dela Rusciucu Varna. In aceasta causa adresă Domnitorulu rom. urmatorulu actu, după Informatiuni:

„Palatulu dela Cotroceni, 12 (24) Iuniu 1870. A. Sale Aali-Pasia, mare Vizir alu sublimi porti la Constantinopole.

Altetă Văstra n'aru sci a se indoi, sum convinsu, de bucuria ce amu avutu primindu noutatea concesiunei data de sublim'a Pórtă pentru stabilirea unui podu fiesu traversand Dunarea, dela Rusciucu la Giurgiu (1). Punu la realisatiunea acestui proiectu unu interesu asiā de viu grabindu-me de-a respunde eu insumi la o comunicatiune de acăstă importantia, incepri prin a dă Altetiei Văstre asecurarea positiva ca, guvernul meu va face totu ce depinde de elu pentru a facilita executiunea, caci e de totă evidentă ca podulu de construitu nu poate lipsi, că trasura de unire intre cale ferate deja esistente pe punctele indicate, de a fi forte multu in avantajulu ambelor tieri riverane si a intregului imperiu otomanu.

Altetă Văstra se va indoi cu atatu mai putin de sinceritatea dorintei ce esprimă aici, că Ea n'a uitatu, negresită, intrevorbirea ce avuia cu M. S. Sultanulu, la Rusciucu, la ocazie intorcerei M. S. dela Expositiunea universală din Paris, intrevorbire in carea insistă mai alesu asupră necesitatii junctiunei proiectate astazi.

In sperantia ca acăstă va deveni in curendu unu faptu deplinitu, ve renoiescă, Altetia, asigurantă inaltei mele consideratiuni si a simtiemintelor mele celor mai distinse.

CAROL.

— Societatea Academiei romana continua cu staruintă forte interesante sale desbateri asupră literelor și din dictionarii.

E deja imprimata acăstă literă si din dictionarii si din glosarii.

Multu s'au desbatutu si cu multă eruditie intrebarea archaismilor si a neologismilor.

Preste pucinu sosindu si d-nii Babesiu si N. Ionescu, publiculu va pute asistă la interesante lucrari de siedintia plenaria.

— Preste pucinu, d. Papiu Ilarian, va atrage atențiunea Academiei asupră importantiei manuscrislor lui Budai, cele procurate tieri de ministrul Gusti si conlucrarea regretabilului literat G. Asaki.

D. Urechia va face Academiei diverse comunicari intre cari despre Mavrovalachi si despre dictionariul manuscrisului lui Temler, din 1780, aflatul de d-lui in biblioteca de manuscrise de la Copenhaga.

— Peste pucine dile societatea academica va incepe desbatările sale asupră Glosariului, terminandu cercetarea literelor A din dictionarii.

— Darea la semnu judecătora se tiene cu tota seriositatea prin totă tiera pe lunga premia adjudecate de catre alesele jurie, deprindere, a carei importanță ar trebui apreciată de totu romanul.

— Aflam cu fericire ca mai multi jurni medici romani si-au oferit servitiele artei lor armatei franceze.

„Inf.“

Apelul la generósele simpatii ale tutorului Romanilou.

Subscriere deschisa la administratiunea diuariului ROMANULU, in favórea Francesilor fara midilóce, cari locuiesc in România si cari voru se se intóra in Francia că se-si apere Patria.

Francesi de ori ce versta, pe cari nimicu nu ne opresce, se alergam, se sburam in ajutoriulu patriei nóstre, cuprinse d'unu inamicu care ne derima casele, ne ultragiédia fetele si surorile, si ne macelaresce fratii cu miile.

Ori ce Francesu gat'a se plece e rugatu se se adresedie la d-lu Soyard, care a deschis unu birou de ajutorare; elu va fipsá diu'a plecarei si va dá fie-caruia de cheltuiela pentru drumu, ospelulu Neubauer, camer'a Nr. 44, in tóte dilele dela 4 pana la 6 óre sér'a.

„Rom.“ Soyard.

Parisu, diuariulu francesu „la France“ scrie urmatórele:

Priimim delu Berlinu nesce detalie facute pentru că se indoiésca aprinderea nóstra patriotică, caci marescu intinderea pericleloru ce avemu se inlaturam si numerulu inimiciloru in contr'a caror'a avemu se ne luptam.

Cele patru séu cinci sute de mii de ómeni, pe cari Prusi'a i-a rapeditu in contra-ne, nu-i sunt deajunsu. Ea le pregatesce o noua si gigantica post-garda.

Dejá si-a indrumat cele o suta de mii de ómeni din armat'a Silesiei, cari au devenit disponibile de candu Austri'a si-a retrasu armat'a de observatiune, pe care o adunase in Bohemia.

Scapandu, de-o camdata de temerea unei desbarcati pe cõstele Balticei, generalele de Falkenstein tramite din partei spre fruntarie nóstre cinci dieci de mii de ómeni, care dejá voru fi ajunsu la Coloni'a.

In fine o noua radicare de ómeni dela 16 pana la 50 de ani s'a ordonat in provinciele re-nane. Contingentulu ce va dá nu e de locu, in adeveru, destinat se ie a o parte activa in resbelu; dar' nu va contribui mai pucinu intru a intarí armat'a de ocupatiune, luandu loculu trupelor actuale, care nu se potu miscá din caus'a inconjurarei dela Strasburg.

Asi dar' este fórte adeveratu ca d. de Bismarck tramite in contr'a Franciei unu potopu, asemenea acelui'a alu invasiunilor barbare de-o dini-óra. Vrea se justifice vorba ce i se atribuie, că „se ne nabuiseasca prin multime.“

In contra unui ast-felu de sistem, aru fi o nebunia de-a catá o scapare numai in curagiu: Forbach, Wissemburg, Froeschwiller au probat acésta intr'unu modu destulu de crudu.

Prusi'a intréga se pravalesce asupr'a nóstra! Radicește si Francia intréga!

Gard'a nationala din giurulu Parisului se exercézia mereu in arme si ostasii pe valurile si forturile Parisului. Podurile incepundu dela Marne pana la Parisu sunt rupte, drumurile se facu ne-pasabile. Din sudu sosescu mereu tunuri si garda mobila din intréga Francia la Parisu, pana si 600 voluntari corsicanu si armata africana. In laintrulu Parisului se afla pana acum 30 mii boi si 100 mii berbeci batuti si proviantu catu se fia de ajunsu pe mai multe luni. Nemtii aflatiori in Parisu au luat lumea in capu si nemtii si ungurii austriaci se privescu că spioni: au si sositu dintre ei vreo 19 familiu in Vien'a. — Tota Francia se radica si se inarmézia spre aperarea vetrei parintesci, si cine nu are acestu focu suntu mai merita o patria? — Europa se va mira de ceeace va dovedi Francia, déca va fi unita in partide. — Dupa sciri din taber'a prusiana 200 mii fetiori prusiani sunt pana acum perduți pentru lupta si spesele Prusiei pe di sunt $10\frac{1}{2}$ milioane franci. Scirea, ca Prusi'a vrea sa ie Elsatia si Lotaringia si döue mii de milioane spesele resbelului dela Francia au inversiunat pe totu francesulu la resbunare.

„La Patrie“ despre victoria dela Jaumont:

Maresialulu Bazaine, dupa ce a batutu pe inimicu in 14 Augustu langa Metiu, in 15 si 16 intre Gorze si Doncourt in facia de Gravelote, dupa ce a sustinutu vii incaerari la 17, repuria la 18 Augustu o victoria insemnata la Jaumont.

Lasandu pe inamicu se se incaiere la lupta intre densulu si Verdun, cu tóte asprele invingeri ce trupele nóstre i dedesera, maresialulu se hotari

negresitu se se incaiere cu inamiculu la nord, scoborandu in josu in spre curgerea Moselei — tiermulu stangu — catra Thionville, că de-acolo s'a-junga la Longwy, Montmedy si Sedan, inconjurandu Verdunul pe la nord.

Rugamu pe cetitoriu se urmedie acésta miscare pe carta.

Acésta mergere oferea multe avantaje.

Mai antaiu ea nu compromitea nimicu, caci dela Metiu, orasiu tare, pana la Thionville, altu orasiu tare, nu suntu de catu 40 chilometre, o buna plimbare.

Bazaine, atacatu pe drumu, potea dupa impregiurari, in casu de invingere, se ocupe un'a séu alt'a din aceste locuri.

Ce e si mai multu: acésta miscare permitea maresialului se incele pe inamicu, se-i scape din mana si se faca zadarnice combinari generaliloru loru.

In adeveru, temeiulu planului Prusianiloru este:

O parte din armat'a principelui ereditariu la Chalons, prin Bar-le-Duc;

O parte din armat'a lui Frederick Carolu la Verdun că se 'ntrerupa pe Bazaine;

Cele döue despartieminte ale armatei gat'a a se ajutá un'a pe alt'a.

Bazaine, strecuranduse spre nord, atrage la densulu pe principale Fridericu, si acesta nu-si mai poate legá arip'a stanga cu drépt'a principelui ereditaru.

Va fi despartire si slabitiune, numai de nu si-aru parasi positiunea si de nu s'aru retrage principale ereditariu.

Ast-felu suntu avantagiele generale ale acestei combinari strategice.

Dar' si Bazaine avea o tinta si mai speciale.

Elu credea ca va fi urmarit in retragerea sea de partea cea mai naintata a armatei prusiane si o va coplesi.

Acésta prevedere s'a implinitu.

Prusianii au vrutu, cu trei corperi de armata, se ingradescă drumulu lui Bazaine.

Maresialele, puindu in linie cate-va regimete, a atrasu pe inamicu spre Doncourt, apoi — du-cundu-si poterea cea mare a armatei pe dupa pedicele naturale, paduri si dealuri, — a luat pe Prusiani pe la spate, aruncandu-i in marele gauri ale carierelor dela Iaumont, nu departe de Mai-zieres-les-Metz si in ele, se vede, aru fi ingropat pe inamicu in nesce gropi gigantice, prapastie deschisa sub picioarele lui.

In midiloculu acestui pamentu tormentat, a-cést'a trebuie se fi fostu o ingreditore scena de carnagiu.

Amenuntele totu lipsescu; dar' cate-va desco-periri probédia ca a fostu o infioratòria macelaria.

Maresialului, dup'acésta mare fapta, i era cala libera.

A fostu la Thionville?

S'a intorsu la Metiu?

Ast'a n'o scim!

Positivu este numai ca in acestu casu armat'a din Vasgi si dela Belfort se maresce in nesce ast-felu de proporsiuni, in catu se poate increde ori-cine intr'ens'a, ca va taiá retragerea inamicului invinsu la Chalons.

Garnisonele nóstre adunate din Belfort, Thionville, Metiu, Strasburg etc., ajutate de o radicare in mase a tieriei, voru forma la vest o bariera peste potintia de trecutu de catra sfaramaturile armatei prusiane.

In aceste conditiuni, Bazaine va fi crediutu ca avea avantagiulu de-a ajunge la Montmedy, de unde iar' fi fostu lesne că pe caile ferate ale Ar-denelor, se se duca la Chalons in cate-va óre.

Se afirma ca in acestu casu maresialele sosise intre Longwy si Montmedy.

In ori-ce casu, acolo séu alt-undeua, elu se afla intr'unu locu tare: Metiu, séu Thionville, séu Longwy.

Ori unde-o fi, elu e de temutu si acésta o probédia pe fia-care dì prin nesce teribile loviri.

In timpulu acesta Mac-Mahon se pregatesce de plecare.

Pleca poate in acésta óra in capulu a o suta de mii de ómeni.

Or'a suprema se apropia!

Varietati.

Literariu academicu.

A esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la tóte librariile:

Annalile Societatii academice romane pe anii 1867, 68, 69.

Tomu I. pretiulu 4 lei noi.

Tomu II,

Gramatic'a de d. Tim. Cipariu 5 l. n.

Depuse la d. Dem. Iarcu, casieriulu societatii academice.

— A reaparutu „Romanulu tieranu“ (cu Nr. 12) fóia septemanala redactata de d. T. Pascalu fondatorulu ei.

Fóia se da gratis la tóte comunele din jude-tiul Teleormanu.

Abonamentulu costa 6 lei noi pe anu.

Fóia este de sigurn utile pentru cultur'a să-ténului si va fi imbratisata.

— A aparutu Nr. 4 din fóia societatii pen-tru invetiatur'a poporului romanu, pe lun'a Iuliu. Ea cuprinde urmatórele materii:

Infintiarea scólei normale de catra sectiunea jude-tiului Tutov'a.

Istori'a sistemelor de educatiune si metóde-loru de invetiamant la cele mai insemnate popóra din anticitali si din tempurile moderne.

Asilulu Elen'a Dómn'a. O scóla primaria de fete. Rolulu memoriei intr'o sistema inteleptă de educatiune (aceste de C. E.) — Fragmente istorice.

— Parintele Iosifu Boscovici de Gr. N. Mann.

Aerul atmosferic. — Dr. Davila.

Cosmografia: definitiuni. — Istoriciu. — Corpi ceresici. — Sórele. — Planetii. — Satelitii. — Dr. Grecescu.

Despre eclipsa de luna. — Stefanu C. Mihalescu.

Intréga fóia consta din 5 côle de tipariu pe charthia velina. Imprimata la tipografi'a Statului

— Primari'a capitalei a decisu la 7 Augustu se ofere I. S. Dómei unu léganu pentru viitorul principé séu principesa.

Pentru inscrierea nascerei, Primari'a a formatu registru ad-hoc.

Novissimu. Jurnalulu oficialu alu Franciei din 5 Septembre proclama republica francesa.

In proclamatiune se dice, ca poporulu a luat pe dinainte camer'a, care amană a face cunoscutu, ca patri'a e in periculu. Camer'a abnega republic'a si impiedecă, că representantii poporului se vina la putere, că se cadia si ei in periculu.

Republic'a a devinsu invasiunea din 1792. Republic'a e proclamata. Revolutiunea a urmatu in numele binelui dreptului publicu. Civliorul! Vighiati cetatea, care vi se incredintiédia, mane cu armat'a veti fi resbunatorii patriei.

Noulu ministru e: Jules Favre de esterne, Gambetta de interne, Leflo resbelu, Afourichon marina, Cremieux iustitia, Picard finantia, Simon instructiune, Dorient lucr. publ., Magnin agricultura.

Presiedinte republicei e chiamatu generalulu Trochu, totu-odata si presiedinte la aperarea na-tiunala.

Corpulu legislativu se disolvà, sal'a senatului se sigila. Domnesce ordine deplina.

Republic'a se mai proclamà in Lyon, Bor-deaux, Grenoble si in alte orasie ale Franciei.

Proclamulu prefectului politiei Keratry dice: Revolutiunea din 1792 avé de scopu alungaéa strainilor.

Imperatés'a parasi Parisulu.

Anteposturile germaniloru se afla pela Epernay intre Parisu si Chalons.

Repórtele berlineze spunu, ca m. Mac-Mahon ar' fi morit u in urm'a ranelor. Maresialulu Bazaine prin unu generalu francesu, incunosciintiatu despre starea lucrului, fu provocat in numele regelui la capitulatiune.

Montmedy se bombardà in 5. Garuisóna se apera eroicesces.

Florenti'a 5 Septembre. Se imprastia fam'a, ca regele Italiei abdice dora, in favórea republicei?

CURSURILE

la bursa in 6 Sept. 1870 sta asia:

Galbini imperatesci — — 5 fl 95 cr. v. a.
Napoleoni — — — 10 „ 2½ „